

Ivan Prskalo

Elida Ružić

Ines Mašić

MATERIJALNO TEHNIČKI UVJETI ZA PROVEDBU ORGANIZACIJSKIH OBLIKA RADA U TJELESNOM I ZDRAVSTVENOM ODGOJNO-OBRAZOVNOM PODRUČJU

1. UVOD

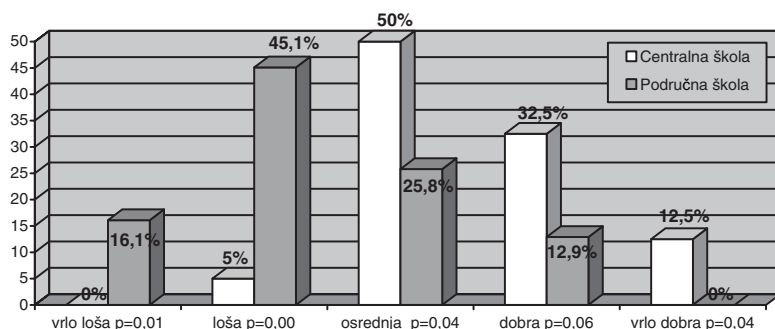
Tjelesno i zdravstveno odgojno-obrazovno područje jedno je od područja odgoja i obrazovanja, ali zbog značaja koje ima u zadovoljenju biopsihosocijalnih potreba učenika ima temeljni značaj (Findak, 1992). Sat tjelesne i zdravstvene kulture kao osnovni organizacijski oblik rada “preuzima” najveći dio odgovornosti ovog područja i ima najširu ulogu u ostvarenju ciljeva i zadaća kineziološke kulture. Ti se ciljevi mogu ostvariti samo provedbom i ostalih organizacijskih oblika rada koji imaju svoje specifičnosti i zahvaljujući njima mogu sinergijski ostvariti zadaće i ovog područja u širem smislu i kineziološke kulture u užem smislu. I ovo područje je osjetljivo i na materijalne uvjete rada ali i na spremnost učitelja za interpretaciju svih organizacijskih oblika rada (Findak, 1999.), koje su i paradigme kvalitete procesa vježbanja (Prskalo i Babin, 2006.). Istraživanje je provedeno u okviru znanstveno-istraživačkog projekta broj: 227-2271694-1696, pod naslovom: Kineziološka edukacija u predškolskom odgoju i primarnom obrazovanju.

2. CILJ I METODE

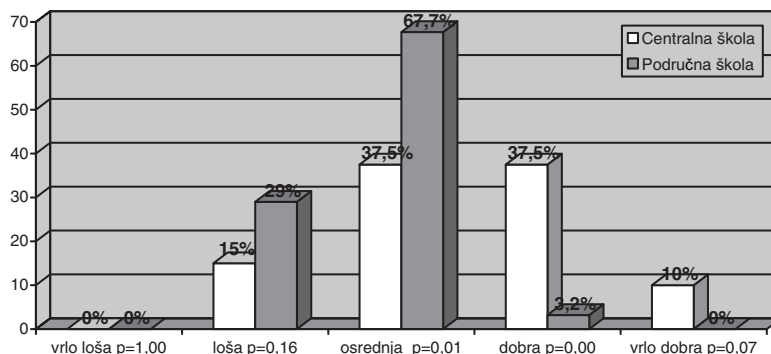
Cilj rada je utvrditi stavove učitelja I. i II. razreda o provedbi i uvjetima provedbe organizacijskih oblika rada u centralnim i područnim školama Sisačko – moslavačke županije. Podaci su prikupljeni anonimnom anketom u prosincu 2006. godine i obrađeni metodama deskriptivne statistike, značajnost razlika postotaka odgovora između centralnih i područnih škola “t” testom uz korištenje programskog paketa “Statistica 7.1” licenciranog za Sveučilište u Zagrebu. Uzorak je činio 71 učitelj osnovnih škola i njihovih područnih odjela na širem području gradova Kutine i Novske, te općina Popovača i Velika Ludina. Anketni upitnik se sastoji od pitanja koja se odnose na materijalno tehničke i prostorne uvjete rada u školama, mogućnostima realizacije organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području.

3. REZULTATI I RASPRAVA

U anketnom upitniku ispitanici su ocijenili materijalne i tehničke uvjete rada u školama i to s gledišta njihovog utjecaja na realizaciju sata tjelesne i zdravstvene kulture kao osnovnog organizacijskog oblika rada i mogućnosti provedbe izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti u osnovnom programu. Na isti način ocijenjena je kvaliteta prostora, otvorenih i zatvorenih školskih objekata te iskazani stavovi o tome jesu li krajnji rezultati provedbe organizacijskih oblika rada u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi više ovisni o njihovoj spremnosti i metodičkoj osposobljenosti za interpretaciju ili o materijalnim i tehničkim uvjetima rada. Dobiveni podaci prikazani su grafikonima 1, 2 i 3. Iz Grafikona 1. vidljivo je da procjena materijalnih uvjeta za provedbu sata kineziološke kulture, kao osnovnog organizacijskog oblika rada i preduvjeta provedbe ostalih organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području, značajno odstupa u ovisnosti radi li se o centralnoj ili područnim školama inače jedne od najsiromašnijih županija Republike Hrvatske. Stanje u kojem djeca u ovisnosti o mjestu prebivališta imaju značajno različite uvjete odgoja i obrazovanja zadire u temelje Ustava RH čiji 3. članak glasi: Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava. Naime, jasno je da načelo jednakosti u dostupnosti odgovarajućih podražaja, čimbenika, razvoja biva narušen ako djeca prema mjestu prebivališta nemaju iste šanse. Slična situacija je i u uvjetima za provedbu izvannastavnih i izvanškolskih organizacijskih oblika rada koji u sinergiji sa satom tjelesne i zdravstvene kulture mogu osigurati potpuno ostvarenje ciljeva tjelesnog i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja. Čl. 22. Zakona o osnovnom školstvu nastavnim planom utvrđuju se obvezni i izborni predmeti, njihov raspored po razredima, tjedni broj nastavnih sati po predmetima i ukupni tjedni i

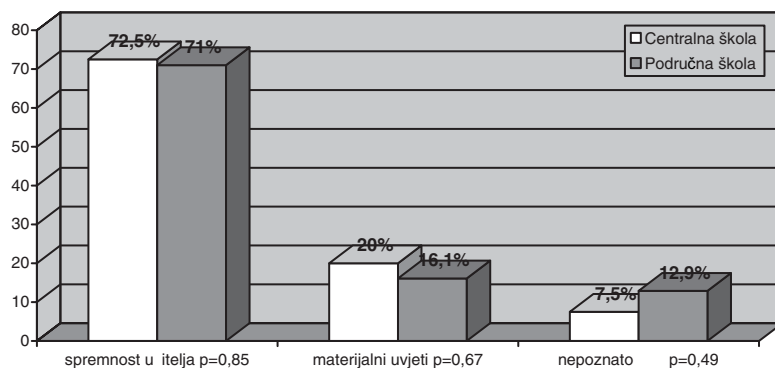

Grafikon 1. Postotak procjene materijalnih uvjeta realizacije sata kineziološke kulture u centralnim i područnim školama Šišačko-moslavačke županije

Grafikon 2. Postotak procjene materijalnih uvjeta realizacije izvannastavnih i izvanškolskih organizacijskih oblika rada u centralnim i područnim školama Sisačko-moslavačke županije

godišnji broj nastavnih sati i izvannastavne aktivnosti. I ovdje je dokazana značajna razlika postotka dobrih i vrlo dobrih materijalnih uvjeta za provedbu izvannastavnih i izvanškolskih organizacijskih oblika rada u centralnim školama dok su za područne škole “rezervirani” loši i osrednji uvjeti. Loši materijalni uvjeti, makar je spoznaja o njima rezultat ocjene i procjene učitelja razredne nastave, predstavljaju izostanak jedne od ključnih karika “lanca kvalitete” u edukaciji, a brzina procesa definiranja minimalnih materijalnih uvjeta rada, prijeko potrebna za ovo područje, pokazatelj je društvenog interesa, također bitnog vanjskog ograničavajućeg čimbenika procesa vježbanja (Prskalo i Babin 2006.). Ako uzmemo u obzir činjenicu da je bitna značajka

Grafikon 3. Postotak iskazanog stava o većoj ovisnosti provedbe organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području o materijalnim uvjetima rada ili o sposobljenosti učitelja

naše civilizacije koja “opterećuje” djecu nedovoljnim fiziološkim opterećenjem uz obilje hrane najčešće nepotvrđena podrijetla i povećanom intelektualnom i emocionalnom aktivnošću (Nagyová, Ramacsay 1999.), onda stanje u kojem ne postoje solidni materijalni uvjeti za provedbu organizacijskih oblika rada, za ovo, posebice u zdravstvenom smislu, temeljno odgojno-obrazovno područje, nije prihvatljivo.

Zanimljivi su odgovori na usporedbu značaja utjecaja kompetencija učitelja i materijalnih uvjeta rada. U ispitivanim subuzorcima ne postoje statistički značajne razlike u odgovorima tako se može ustvrditi konsensualno isticanje značaja kompetencija i u subuzorku učitelja u centralnim i područnim školama. Mnogi autori ističu ulogu metoda (Byra & Jenkins, 1998.; Harrison et al., 1999.), organizaciju rada (Ernst & Byra, 1998, Hastie, Sanders, & Rowland, 1999.) u ovom pozivu u kojem stručnost učitelja ima toliku težinu te može apsorbirati i loše materijalne uvjete. Vidljivi su trendovi obrazovanja učitelja i nastavnika na razinu sveučilišnih studija i u Europi. Rezultati ukazuju kako je nužno čim prije poraditi na kvalitetnom programu studija za psihološko-pedagošku izobrazbu te posebno programu razredne prakse i metodike tijekom studija (Vizek-Vidović i Pavin, 2005.), što je rezultat reformi i u hrvatskom visokoobrazovnom prostoru.

4. ZAKLJUČAK

Temeljem procjene učitelja I. i II. razreda može se zaključiti kako uvjeti rada za provedbu organizacijskih oblika rada nisu isti u centralnim i područnim školama. Lošiji materijalni uvjeti su značajno više prisutni u područnim školama i obrnuto bolji uvjeti su „rezervirani“ za centralne škole. Međutim učitelji oba ispitivana subuzorka su stava kako je za provedbu organizacijskih oblika rada u tjelesnom i zdravstvenom odgojno-obrazovnom području ipak najveća uloga osposobljenosti učitelja da te oblike rada interpretira na najbolji mogući način.

5. LITERATURA

1. Nagyová, L., & Ramacsay, L. (1999.). The occurrence of the risk factors and health problems of people. In D. Milanović (Ed.) *Proceedings Book of the 2nd International Scientific Conference “Kinesiology for the 21st Century”* (pp. 349 – 351). Zagreb: Faculty of PE, University of Zagreb.
2. Byra, M., & Jenkins, J. (1998.). The thoughts and behaviors of learners in the inclusion style of teaching. *Journal of Teaching in Physical Education*, **18**, 26-42.
3. Ernst, M., & Byra, M. (1998.). Pairing learners in the reciprocal style of teaching: Influence on student skills, knowledge, and socialization. *The Physical Educator*, **55**, 22-37.

4. Findak, V. (1992.). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. [Teaching methods in physical education.] Zagreb: Školska knjiga.
5. Findak, V. (1999.). *Metodika tjelesne i zdravstvene kulture*. [Teaching methods in physical education.] Zagreb: Školska knjiga.
6. Prskalo, I., Babin, J. (2006.). Kvaliteta rada u području edukacije. U: Zbornik radova "15. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske" (ur V. Findak) pp: 5-6. Rovinj, Hrvatski kineziološki savez.
7. Vizek Vidović, V., Pavin, T. (2005.). Komparativna studija obrazovanja učitelja i nastavnika i percepcija sustava inicijalnog obrazovanja učitelja i nastavnika u Hrvatskoj. U: Prema novom kurikulumu u odgoju i obrazovanju. Zadar.
8. Harrison, J.M., Preece, L.A., Blakemore, C.L., Richards, R.P., Wilkinson, C., & Fellingham, G.W. (1999.). Effects of two instructional models – skill teaching and mastery learning – on skill development, knowledge, self-efficacy, and game play in volleyball. *Journal of Teaching in Physical Education*, **19**, 34-57.
9. Hastie, P.A., Sanders, S.W., & Rowland, R.S. (1999.). Where good intentions meet harsh realities: Teaching large classes in physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, **18**, 277-289.